

SPIS TREŚCI

WSTĘP	21
1. PRZEMIANY ŚWIADOMOŚCI WOBEC SACRUM	37
1.1. SACRUM I PROFANUM JAKO WARTOŚCI AUTONOMICZNE	45
1.1.1. Zakres, określenie	47
1.1.2. Twórcy wobec <i>sacrum</i>	58
1.2. PRZESTRZEŃ „THEATRUM” ORAZ „MISTERIUM” UAKTUALNIAJĄCE WIDOWNIĘ	71
1.2.1. Znak – słowo – obraz	75
1.2.2. „Substancja muzyczna”	80
1.2.3. <i>Theatrum ecclesiae</i>	85
1.3. SAKRALNY KOSMOS PRZEKRACZAJĄCY I OBEJMUJĄCY CZŁOWIEKA	90
1.3.1. Środowisko Boże	94
1.3.2. Kontekst, ikonosfera, dominanta	97
1.3.3. Akcent insolacyjny	102
1.4. SAECULUM OBIEKTYWNĄ RZECZYWISTOŚCIĄ OTWARCIA I PERCEPCJI	105
1.4.1. Od integracji po anestetykę	111
1.4.2. Wieloraka anarchia i artefakty	114
1.4.3. Przejawy desakralizacji	120
2. HIEROFANIA JAKO MANIFESTACJA SACRUM	131
2.1. TRANSCENDENTALIA A HIEROFANIA	133
2.1.1. Język – symbol – <i>sacrum</i>	135
2.1.2. Epifania piękna	148
2.1.3. Przez <i>ars do fides</i>	153
2.2. REAKTUALIZACJA HISTORII ZBAWIENIA	156
2.2.1. Korzenie, ślady i sens biblijny	163
2.2.2. Biblijny obraz Boga	170
2.2.3. Reinterpretacje poprzez sztukę	173
2.3. INTERPRETACJE INNOŚCI W ZWYKŁYM ŚWIECIE	176
2.3.1. Konfiguracje i przenikanie <i>sacrum</i>	178
2.3.2. Od sensu wielorakiego do integralnego	181
2.4. TREŚCI TEOLOGICZNE	191
2.4.1. Triada estetyki teologicznej i kreacji	199

2.4.2. <i>Ex auditu, ex visu</i>	205
2.4.3. Sztuka religijna a sakralna	210
2.5. Chrystus Głową, ale i kamieniem węgielnym	213
2.5.1. Od Wcielenia po chrystoformizm	215
2.5.2. Troska o dom Ojca	225
2.5.3. Wydarzenie Wieczery i Kalwarii	226
2.5.4. Sposoby obecności Chrystusa	234
2.5.5. Mistyczne Ciało Chrystusa	237
3. URZECZYWIŚNIANIE SAKRALIZACJI	245
3.1. RANGA LITURGII	248
3.1.1. Przenikanie czasoprzestrzeni	250
3.1.2. Obrzędy a sytuacja metafizyczna	253
3.2. PRZEJAWY SAKRALIZACJI PRZEDMIOTÓW	258
3.2.1. Sakrosfery, chwała Boża	260
3.2.2. Krzyż – znak i rzeczywistość	265
3.2.3. Wota, dewocjonalia, relikwie	270
3.2.4. Mowa rzeczy i obrazu	272
3.3. WYMOWA SAKRALIZACJI MIEJSC	273
3.3.1. Styl a sakralizacja	290
3.3.2. Wyrazistość sylwety kościoła	305
3.3.3. Czy monumentalizm?	314
3.3.4. Efekty luministyczne	316
3.3.5. Witraże – światło, kolor, misterium	324
3.4. SAKRALIZACJA WOBEC KATEGORII CZASU	330
3.4.1. Słońce, czas, symbol	339
3.4.2. Czas Kościoła i budowania	342
3.4.3. Historyzm a kościelność	346
3.4.4. Kształt czasu – ustawiczne <i>continuum</i>	356
4. RELACJE PERSONALNE A TRANSCENDENCJA	363
4.1. OTWARCIE NA ABSOLUT	366
4.1.1. Relacje: Bóg–człowiek	373
4.1.2. Twórca wobec Stwórcy	378
4.2. PERSONALIZM IMPULSEM KREATYWNOŚCI	382
4.2.1. <i>Conditio humana</i> a granice wolności	384
4.2.2. <i>Imago Dei</i> a hominizacja sztuki	387
4.2.3. Współdziałanie: inwestor – twórca – wierni	399
4.3. ERGO- I SAKROSFERY A PERMANENTNE „KATHARSIS”	406
4.3.1. Strefa wprowadzająca	408
4.3.2. Opcja ergonomiczna	416
4.4. TRANSFORMACYJNA MOC SAKRALIZACJI OSÓB	417
4.4.1. Świętych obcowanie	419
4.4.2. Wizerunki świętych	428
4.4.3. Osoby życia konsekrowanego	429

5. PRZESTRZEŃ W RELACJACH DO SACRUM	437
5.1. IDENTYFIKACJA, SYMBOLIKA I SENS	439
5.1.1. <i>Genius loci</i> a lokalizacja	444
5.1.2. Konkretyzacja poprzez OPA oraz OSA	447
5.1.3. Symbol – misterium – architektureoplastyka	448
5.1.4. Symbolika „środka” a centrum parafii	459
5.1.5. „Święta geometria” i sakralne wnętrze	463
5.2. PRZESTRZEŃ ZNACZĄCA I FUNKCJONALNA	467
5.2.1. Przestrzenność i integralność	471
5.2.2. Hierarchiczność i służebność	481
5.2.3. Akustyka a nagłośnienie	485
5.2.4. Wspólnototwórczość	489
5.3. OŁTARZ SERCEM PRZESTRZENI	493
5.3.1. Godność a dewaluacja ołtarza	496
5.3.2. Trzy opcje <i>versus populum</i> w zabytku	499
5.4. EUCHARYSTIA: RZECZYWISTOŚĆ, KULT I ADORACJA	501
5.4.1. Od Przeistoczenia do ustawicznej Obecności	503
5.4.2. Przechowywanie i wystawianie Eucharystii	505
5.5. INNE STREFY WNĘTRZA	512
5.5.1. Wokół Słowa Bożego	513
5.5.2. Strefa inicjacji	517
5.5.3. Strefa penitencjalna	520
5.6. ZAGROŻENIA	523
5.6.1. Desakralizacja architektureoplastyki	525
5.6.2. Między izolacjonizmem a synkretyzmem	547
5.6.3. Kicz, anarchitektura i pokrewne	551
5.6.4. Galerie a <i>sacrum</i> kościelne	561
5.6.5. Komeracja, marketing a godność kościoła	570
6. UBÓSTWIENIE CZY RYTUALNIE UŚWIĘCENIE	577
6.1. WYMIAR DUCHOWY	578
6.1.1. Uświęcająca moc – na zawsze	583
6.1.2. Poświęcenie ołtarza	588
6.2. ŚWIĘTE ZGROMADZENIE PRZESTRZENIĄ BOSKO-LUDZKA	592
6.2.1. Przesoborowe dyskusje	598
6.2.2. Dom Boży, a zarazem kościół	601
6.3. IMMANENTNA I ESCHATYCZNA PERSPEKTYWA <i>SACRUM</i> KOŚCIELNEGO	608
6.3.1. Począwszy od raju – ku eschatologii i paruzji	611
6.3.2. Prototyp oczekiwania na Oblicze Niewidzialnego	614
6.3.3. Poprzez <i>mysterium mortis</i> do ustawicznego <i>Te Deum</i>	617
7. REINTEGRACJE <i>SACRUM</i> KOŚCIELNEGO	625
7.1. KONTEKST ŚWIATA I DOCZESNOŚCI	627
7.1.1. Sakrament świata oraz <i>consecratio mundi</i>	629

7.1.2. Pielgrzymowanie: wybranie, cel i szlak	632
7.2. KONTEMPLACYJNY I MISTYCZNY WYMIAR <i>SACRUM</i> KOŚCIELNEGO	638
7.2.1. Od wysiłku percepcji po kontemplację	641
7.2.2. Ikona i tradycja „ikonoklastyki”	644
7.2.3. Prostota: ani przesyta, ani „pustka”	652
7.3. OTWARTY ORAZ DYNAMICZNY KONTEKST CZŁOWIEKA, <i>SACRUM</i> I PRZESTRZENI	657
7.3.1. Konkretyzacja, nie zaś idealizacja posoborowa	663
7.3.2. Dziedzictwo przeszłości a kreatywność	667
7.3.3. Osobny świat, inkulturacja a „Nadprzyrodzone”	677
7.4. DUCH <i>VATICANUM II</i> – KONSEKWENCJE I EFEKTY	686
7.4.1. Apostolat, profetyzm i kapłaństwo sztuki	690
7.4.2. Formacja i decyzje	698
7.4.3. Wobec nowoczesności	706
7.4.4. Strzec godności <i>sacrum</i> kościelnego	715
ZAKOŃCZENIE	733
WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW	739
BIBLIOGRAFIA	744
Pismo Święte	744
Dokumenty kościelne	744
Leksykony	745
Literatura przedmiotu	746
STRESZCZENIE W J. ANGIELSKIM	795
STRESZCZENIE W J. FRANCUSKIM	798
STRESZCZENIE W J. NIEMIECKIM	801